

УДК 330.322 (477.87)

*Черленяк І.І.,
д.н.держ.упр., зав. кафедри міжнародного бізнесу,
логістики та менеджменту ДВНЗ «УжНУ», м. Ужгород;
Нечитайло У. П.,
здобувач кафедри економіки,
менеджменту та маркетингу
ДВНЗ «УжНУ», м. Ужгород;
Бондаренко В.М.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародного бізнесу,
менеджменту та логістики
ІЕМВ ДВНЗ «УжНУ», м. Ужгород.*

ФОРМУВАННЯ СТИМУЛІВ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

У статті вироблено методологію визначення інвестиційно-пріоритетних видів діяльності у регіоні. Запропоновано здійснювати відбір пріоритетних видів інвестиційної діяльності за рівнем вкладу у соціально-економічний розвиток регіону. Визначена система індикаторів оцінки чутливості інвестора до наявності та зміни умов використання інвестиційних ресурсів була розроблена у розрізі їх наступних видів: фінансові, трудові, природні, нематеріальні, споживчого ринку та інфраструктури. Запропоновано напрямки активізації інвестиційної діяльності на регіональному рівні виокремлювати в залежності від специфіки дії умов та ресурсів у розрізі кожного із видів діяльності.

В статье выработано методологию формирования инвестиционно-приоритетных видов деятельности в регионе. Авторами предложено осуществлять отбор приоритетных видов инвестиционной деятельности по уровню их вклада в социально-экономическое развитие региона. Систему индикаторов оценки чувствительности инвестора в зависимости от наличия и изменения условий использования инвестиционных ресурсов была разработана в разрезе их следующих видов: финансовые, трудовые, природные, нематериальные, потребительского рынка и инфраструктуры. Предложено, направления активизации инвестиционной деятельности на региональном уровне, определять в зависимости от специфики действия условий и ресурсов в разрезе каждого из видов деятельности.

The methodology for forming the priority investment activities in the region is produced in the article. The author proposed to select the priority areas of investment in terms of contribution to the socio-economic development of the region. The system of indicators forestimation the investor's sensitivity to availability and changes in the conditions of investment resources use was developed in the context of their following types: financial, human, natural, intangible, consumer market and infrastructure. The author proposed to determine the directions for activization the investment activity at the regional level depending of the specific conditions and resources in the context of each of the activities.

Постановка проблеми. Забезпечення умов становлення сучасних та розвитку технологічно осучаснених пріоритетних видів діяльності економіки регіонів є особливо актуальним завданням для України в умовах пошуку шляхів виходу з фінансової кризи. Це завдання потребує формування системи ефективних управлінських рішень щодо механізмів активізації притоку іноземного капіталу в економіку через удосконалення інвестиційних стимулів, форм і методів. Наукове та практичне значення розв'язання цих питань зростає на сучасному етапі ще й тому, що відбувається зміна векторів іноземного інвестування у нові види бізнесу, що може бути зумовлено як наслідками фінансової кризи, так й іншими факторами. В цьому зв'язку, доцільним є формування відповідної моделі стратегічної поведінки сторони, що приймає прямі іноземні інвестиції (ПІІ) не тільки на загальнодержавному, але і на регіональному рівні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед зарубіжних досліджень, що присвячені дослідженню інвестиційно-привабливих видів діяльності в країнах-реципієнтах можна назвати Л. Гитмана [5], У. Шарпа [6], І. Бланка [4], які акцентували свою увагу на механізмах залучення інвестицій загалом та інвестиційній привабливості території в цілому. Вітчизняний досвід щодо досліджуваної проблематики можна представити працями авторів: С.Бутка, О.Вакаріної, Б.Вишиваної, О.Гончаренка, В.Головатюка, А.В.Захаріної, А.Колосової, Я.Д.Крупки, О.Лашко, А.Мокія, О.Моліної, А. Омельченко, А. Пересади, С.Романюка, Л.Чернової, П. Лайка та інших. Більшість авторів акцентують свою увагу на перевагах та недоліках притоку інвестицій для іноземних інвесторів, обґрунтовуючи, що Україна, а також її регіони є інвестиційно привабливою для вкладення іноземного капіталу.

Поza увагою вищевказаних авторів залишаються такі актуальні питання, як переваги для реципієнта від вкладених іноземних інвестицій; напрями покращення інвестиційного середовища; ефективності використання інвестиційних ресурсів регіону інвесторами, можливості та пріоритети розвитку регіону на базі інвестиційних процесів. Відповісти на всі ці питання можливо лише шляхом здійснення дослідження ефективності віддачі інвестицій на регіональному рівні. В Україні - на рівні окремої області. Дослідження буде інформативним для вироблення економічної політики на державному та регіональному рівні лише за умов забезпечення комплексного «розрахунку» інтересів як області, так і інвесторів. Вважаємо, що такий «розрахунок» доцільно виконати за системою показників, що характеризують як наявність інвестиційних ресурсів, так і умови використання «наслідків» інвестицій в країні. Вироблення такого інструменту дозволить якісно покращити процес інвестиційної діяльності в Україні, оскільки забезпечить компроміс інтересів як інвестора, так і реципієнта інвестицій. Саме на вирішення цих питань і буде спрямоване дане наукове дослідження.

Мета статті: оцінити економічну та соціально-економічну результативність інвестиційного процесу в регіональних масштабах та виробити напрями активізації інвестиційної діяльності в регіоні із врахуванням інтересів інвесторів за видами діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. У 2008 році, у зв'язку з фінансовою кризою і глобальним економічним спадом, глобальні потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) впали приблизно на 10%, до 1,9 трильйони доларів США [1]. Джеффрі Д. Сакс стверджує, що у майбутньому на глобальні потоки ПІІ будуть впливати «нетрадиційні фактори», а саме: обмеження природних ресурсів і проблеми стійкого економічного росту. Так, за останні десятиліття відбулися суттєві зміни в структурі ПІІ. Якщо на початку 1970-х років частка ПІІ в послуги складала 25%, то зараз це майже дві треті глобальних потоків ПІІ. Крім того, суттєво зростають потоки ПІІ в сфері інфраструктури (електроенергія, телекомунікації) [1, с. 2-3]. Тобто традиційний спектр бачення факторів інвестиційної привабливості (все що можна експортувати) видів діяльності застарів.

За даними звіту «Ukraine FDI report 2011» найбільш привабливими видами діяльності для іноземного інвестора в Україні є фінансове посередництво, логістика, харчування, страхування, неметалічні мінеральні продукти, послуги для бізнесу, програмне забезпечення і т.д. [2]. Із даних зрозуміло, що відбувається зміна векторів іноземного інвестування у нові види бізнесу, що може бути зумовлено як наслідками фінансової кризи, так й іншими факторами.

Процес формування інвестиційно-пріоритетних видів діяльності в країні/регіоні потребує обґрунтування і, щонайменше, певного набору аргументів на користь тих чи інших напрямів. В межах даної наукової статті використано комбінування декількох підходів для формування кінцевого набору видів діяльності, що мають стати основою інвестиційного процесу в області, а саме:

- 1) відбір за допомогою портфельного методу інвестиційно-привабливих видів діяльності з позицій інвестора;
- 2) визначення видів діяльності, які формують найбільшу віддачу у регіональну економіку;
- 3) вироблення портфеля пріоритетних видів діяльності, які забезпечують компроміс інтересів інвестора та реципієнта та мають стати основою активізації припливу іноземного капіталу у регіон.

Реалізація першого етапу. Насамперед використаємо портфельний аналіз, що є одним із найбільш застосовуваних методів стратегічного планування та управління. Цей метод рекомендують застосовувати для стратегічної оптимізації бізнесової діяльності [3], але ці підходи можливо успішно застосовувати і до територіального господарства (регіон, район, місто чи менші територіальні утворення). Використавши необхідні

критерії відбору та статистичні дані за період з 2001 по 2011 роки, можна ранжувати різні види діяльності в регіональній економіці та виявити, яку вагу вони мають для регіонального інвестиційного розвитку. За допомогою цього аналізу нами був здійснений попередній відбір пріоритетних видів діяльності регіону за п'ятьма критеріями, а саме: індексу приросту іноземного інвестування за період 2001-2011рр., частки прямих іноземних інвестицій за видом діяльності, сукупного показника інвестицій в основні засоби за період із 2001 по 2011 рр., частки портфельних інвестицій за видом діяльності та сальдо експорту за відповідним видом діяльності. За кожним із перерахованих показників був визначений ранг, а на основі кожного рангу був визначений узагальнюючий бал виду діяльності регіону.

З даних таблиці 1, видно що за показником нарощення ПІІ на першому місці операції з нерухомістю, на другому – машинобудування, третьому – колективні, громадські та особисті послуги. Відповідно світові тенденції до нарощення ПІІ у сфері послуг підтверджуються і в регіоні (крім того галузь машинобудування працює за толінговими схемами і присуті надає послуги, щодо складання та комплектування готових виробів).

Щодо нарощення вкладень іноземних інвестицій у основні засоби, то найкращими із всіх проаналізованих видів діяльності виявилися операції з нерухомістю, транспорт і зв'язок (сфера інфраструктури), машинобудування.

На основі порівняння результатів рейтингів, що побудовані на шести субіндексах, можна виділити такий набір інвестиційно-значимих видів економічної діяльності у області за період з 2001 по 2012 рік (табл.1.): машинобудування, операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та

надання послуг підприємцям, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів, транспорт та зв'язок, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води; торгівля; ремонт автомобілів, побудованих виробів та предметів особистого вжитку; виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів, легка промисловість, інші галузі промисловості.

Саме ці види діяльності є інвестиційно-привабливими для іноземних інвесторів, оскільки субіндекси за весь період аналізу зростали.

Другий етап. Важливою є оцінка віддачі від вкладення іноземних інвестицій та вплив останніх на соціально-економічне становище регіону. Усереднені результати від вкладання іноземних інвестицій у розрізі інвестиційно-привабливих видів діяльності області представлено в таблиці 2.

Для визначення ролі діяльності підприємств з іноземними інвестиціями в економіці регіону було розраховано такі показники, як: питома вага обсягів реалізованої продукції, фінансового результату, зайнятих на підприємствах з ПІІ у сукупних показниках за визначеним видом діяльності та окупність інвестицій.

Таблиця 1

Рейтинги видів економічної діяльності Закарпатської області, що є привабливими для іноземного інвестора

Види діяльності	Індекс приросту іноземного інвестування 2011 до 2001 pp.	Ранг ВЕД індексу по нарешні III	Частка III, що припадає на ВЕД у 2011р.	Ранг частки III, що припадає на ВЕД у 2011р.	Сумарні інвестиції в основні засоби за 2001 - 2011 pp.	Ранг сумарних інвестицій в основні засоби за 2001-2011 pp.	Частка портфельних інвестицій, що припадає на ВЕД у 2011 p.	Ранг частки портфельних інвестицій, що припадає на ВЕД у 2011 p.	Сальдо ЗЕД за період 2001 по 2011 pp.	Ранг ВЕД сальда ЗЕД за період 2001 по 2011 pp.	Частка під-в з іноземним капіталом за 2011 p.	Ранг частки під-в з іноземним капіталом за 2011 p.	Підсумок рангів, що був переведений в бали по ВЕД
1 Сільське господарство, мисливство, лісове господарство	1,9	15	0,7	13	1496,9	5	0,0	0	-52605	16	3,7	9	52
2 Будівництво	1,4	16	0,7	13	1049,9	6	1,3	9	-	18	5,7	6	64
3 Торгівля; ремонт автомобілів, побудованих виробів та предметів особистого вжитку	0,6	17	2,8	9	1633,4	4	10,5	4	-	20	24,5	1	77
4 Діяльність готелів та ресторанів	4,0	10	2,6	10	315,3	14	0,7	11	-2847	9	2,4	10	68
5 Транспорт та зв'язок	11,3	4	6,7	6	3357,9	2	0,3	14	-	17	5,1	7	82
6 Фінансова діяльність	0,0	18	0,0	0	211,2	18	0,0	0	-8578	12	0,2	17	23
7 Операції з нерухомістю, здавання під найом та послуги юридичним особам	134,6	1	5,2	7	5070,7	1	9,6	5	-49200	15	12,4	2	101

Продовження таблиці 1

8	Освіта	0,0	18	0,0	0	427,0	11	0	0	-513	8	0,0	0	29
9	Охорона здоров'я та соціальна допомога	6,0	9	0,1	17	820,0	7	2,0	8	-15219	14	0,9	15	62
10	Колективні, громадські та особисті послуги	13,1	3	0,4	15	340,9	13	0,0	0	19654	5	2,4	10	64
11	Добувна промисловість	6,9	7	0,4	15	302,1	15	0,1	15	12759	6	1,1	13	61
12	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	1,9	15	14,4	4	669,1	9	15,8	3	547618	19	4,1	8	74
13	Легка промисловість	2,4	13	8,2	5	286,6	16	0,6	13	-4883	11	9,0	4	70
14	Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	2,9	12	19,2	2	506,0	10	9,3	6	295516	2	9,5	3	97
15	Целюлозно-паперове виробництво; виробнича діяльність	6,6	8	0,6	14	23,1	21	0	0	376645	1	1,0	14	52
16	Хімічна та нафтохімічна промисловість	11,3	4	4,9	8	195,7	19	0	0	-4518	10	1,9	12	57
17	Виробництво іншої неметалевої мінімальної продукції	3,3	11	0,2	16	281,1	17	0	0	75258	4	1,1	13	49
18	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	9,4	5	1,7	12	33,3	20	3,3	7	-11212	13	1,9	12	63
19	Машинобудування	23,0	2	31,8	1	2507,2	3	26,8	1	4625	7	7,2	5	113
20	Інші галузі промисловості	8,3	6	19,0	3	348,6	12	0,8	10	-1482623	21	2,1	11	69
21	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	2,2	14	2,2	11	717,3	8	18,9	2	187442	3	0,6	16	78

Джерело: розроблено на основі вибірки, сформованої Головним управлінням статистики у Закарпатській області [12]

Таблиця 2

Результативність вкладених ПІІ в економіку за видами діяльності у
Закарпатській області

Види діяльності	Середні показники за період з 2001 по 2011 рр.				
	Частка обсягів реалізованої продукції підприємств з іноземними інвестиціями у галузевих обсягах реалізованої продукції (ранг)	Частка фінансового результату підприємств з іноземними інвестиціями у розрізі визначених ВЕДів (ранг)	Частка зайнятих на підприємствах з іноземними інвестиціями у розрізі визначених ВЕДів (ранг)	Продуктивність праці на підприємствах з іноземним капіталом у розрізі визначених ВЕДів (ранг)	Окупність інвестицій на підприємствах з іноземними інвестиціями, обсяг реалізованої продукції на 1 грн. вкладених інвестицій
Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	48,5 (4)	14,5 (4)	29,8 (4)	180,2 (3)	1,4
Легка промисловість	68,9 (1)	18,4 (2)	64,5 (1)	22,9 (8)	1,2
Оброблення деревини та виробів з деревини	59,7 (3)	17,6 (3)	44,9 (2)	69,5 (7)	1,1
Машинобудування	64,4 (2)	43,6 (1)	33,1 (3)	221,4 (2)	4,0
Інші галузі промисловості	42,4 (5)	-4,3	9,2 (5)	62,2 (8)	0,4
Торгівля	10,0 (6)	-0,5	6,7 (6)	843,2 (1)	12,1
Діяльність транспорту зв'язку	7,2 (7)	8,0 (5)	3,8 (7)	102,5 (6)	0,9
Операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг, на-дання послуг підприємцям	2,8 (8)	2,2 (6)	3,5 (8)	111,3 (4)	0,6

Джерело: розроблено на основі вибірки, сформованої Головним управлінням статистики у Закарпатській області [12]

З даних таблиці 2 видно, що 68,9% обсягів реалізованої продукції у легкій промисловості забезпечено на підприємствах з іноземними інвестиціями і лише 2,8% у операціях з нерухомістю, майном, інжинірингом. Найбільшу чисельність зайнятих забезпечили іноземні інвестори, що вклали кошти у легку промисловість, оброблення деревини, машинобудування.

За середнім показником продуктивності праці на підприємствах з іноземним капіталом у розрізі визначених ВЕДів найбільше значення має торгівля - 843,2 грн. на одну особу, а найменше - 22,9 грн. на одну особу, - у легкій промисловості. Таку високу продуктивність у торгівлі можна обґрунтувати лише тим, що ця галузь не створює додаткової вартості, а

існує завдяки великій кількості оптових та роздрібних мереж, що і збільшує товарооборот продукції.

За результатами аналізу віддачі ПІІ у розвиток економіки області визначено, що із всіх вибраних видів діяльності органами влади через спеціальні механізми стимулювання варто активізувати потоки інвестицій в легку промисловість, машинобудування, обробку деревини, виробництво харчових продуктів.

Третій етап. Інвестиційна діяльність регіону розглядається як процес, що являє собою складну систему (із базових параметрів, саме існуючого інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості та інвестиційного потенціалу), яка характеризується переліком взаємозалежних внутрішніх та зовнішніх чинників. Ефективність цієї системи регіону та пріоритетних видів діяльності залежить, з одного боку, від створених умов, а з іншого - використаних можливостей.

Взявши до уваги окремі методології [7], [8], [9], [10], [11], [13] було розроблено наступні блоки індикаторів, що характеризують особливості формування та використання інвестиційного потенціалу регіону за рахунок іноземного капіталу: фінансові ресурси, трудові ресурси та споживчий ринок, природні ресурси, інфраструктурний розвиток, нематеріальні ресурси.

Даний етап дозволяє простежувати, як стимули у використанні кожного із видів інвестиційних ресурсів впливають на прийняття чи зміну рішення про вкладання іноземним інвестором капіталу, вказують, який ресурс для інвестора є визначальним у тому чи іншому виді діяльності або регіоні (таблиця 3).

Таблиця 3

Система індикаторів, які характеризують наявність інвестиційних ресурсів та умови їх використання

Система показників за видами ресурсів	Індикатори ресурсів	Індикатори умов
ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ	<u>10 - показників:</u> - кількість банківських установ; - чистий прибуток; - фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування; - рівень збитковості підприємства; - рентабельність операційної діяльності; - заощадження населення;	<u>8-показників:</u> - відсоткові ставки за наданими кредитами, в т.ч.: не фінансовим корпораціям і некомерційним організаціям та домогосподарствам, - відсоткові ставки банків по залучених депозитах

	<ul style="list-style-type: none"> - надходження бюджету; - податкові надходження; - неподаткові надходження; - бюджетні трансфери. 	<p>(залишок коштів на кінець періоду), в т.ч.: не фінансовим корпораціям і некомерційним організаціям, домогосподарствам,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ставка податку на прибуток; - офіційний курс долара США по відношенню до національної валюти; - темпи приросту цін на продукцію відповідної галузі; - індекси споживчих цін (індекс інфляції); - індекс цін виробників промислової продукції; - індекс цін реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами.
ТРУДОВІ РЕСУРСИ	<p><u>5-показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - безробітні працездатного віку - вивільнені працівники за видами діяльності; - підготовлено спеціалістів у вищих навчальних закладах: 1-2 рівень акредитації 3-4 рівень акредитації - кількість осіб, які навчалися у професійно-технічних закладах - індекс людського розвитку. 	<p><u>3-показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - сукупна ставка податку на зарплату; - середньомісячна номінальна заробітна плата; - мінімальна заробітна плата.
СПОЖИВЧИЙ РИНОК	<p><u>5-показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - доходи населення; - придбання товарів та послуг; - поточні податки на доходи, майно та інші сплачені поточні трансфери; - оптовий товарооборот торгівлі; - роздрібний товарооборот торгівлі. 	

<p>ПРИРОДНІ РЕСУРСИ</p>	<p><u>5- показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - площа земель сільськогосподарського; - призначення, в т.ч. рілля; - ліси та інші лісовкриті площі; - вироблено електроенергії; - водні ресурси; 	<p><u>9- показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ціна 1000 м куб природного газу; - ціна 1 т товарної вугільної продукції; - ціна 1 т низько октанового бензину та дизпалива: - дизельне паливо; - низько октановий бензин А 76/80; - ціна 1 кВт/год електроенергії: - першого класу напруги (вище 35 кВ); - другого класу напруги (нижче 35 кВ); - індекс основних засобів.
<p>ІНФРАСТРУКТУРНИЙ РОЗВИТОК</p>	<p><u>6-показників:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - довжина автомобільних доріг; - залізничні колії; - кількість санаторіїв та пансіонатів; - введення в експлуатацію загальної площі житлових будинків; - перевезення вантажів усіма видами транспорту; - торгова мережа роздрібної торгівлі. 	
<p>НЕМАТЕРІАЛЬНІ РЕСУРСИ</p>	<p><u>6 – показників</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - кількість наукових працівників; - кількість наукових установ; - кількість докторів; - кількість кандидатів; - впровадження нових технологічних процесів, у т.ч. маловідходних, ресурсозберігаючих, безвідходних; - освоєно виробництво інноваційної продукції; найменувань з нових видів техніки. 	<p><u>5-показників</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - загальний обсяг наукових робіт; - загальний обсяг фундаментальних досліджень; - загальний обсяг прикладних досліджень; - загальний обсяг науково-технічних розробок; - загальний обсяг науково-технічних послуг.

Дані таблиці 3 показують, що в цілому для аналізу було взято 62 показники за період з 2001 по 2010 роки, і за допомогою кореляційно-регресійного аналізу було побудовано організаційні моделі поведінки інвестора щодо вкладення інвестицій у нарощення обсягів реалізованої продукції за визначеними вище видами економічної діяльності (табл. 4). Основна мета моделей даного типу - це визначення мотиву інвестора при вкладанні коштів в економіку видів діяльності регіону, тобто чи це наявність ресурсів, чи умови їх використання на певній території.

Таблиця 4

Організаційна модель поведінки інвестора щодо вкладення інвестицій у нарощення обсягів реалізованої продукції за видами економічної діяльності в області

Види діяльності	Індикатори умов та ресурсів за блоками					
	Фінансові	Природні	Трудові	Інфраструктура	Нематеріальні ресурси	Сложивчий ринок
харчова промисловість	НР+УВР	НР				НР
машинобудування						
легка промисловість			УВР			НР
оброблення деревини та виробів з деревини						
транспорт та зв'язок						
інші галузі промисловості					УВР	
торгівля; ремонт автомобілів, побутових виробів, предметів особистого вжитку			УВР	НР		НР
операції з нерухомістю, здавання під найм та послуги юридичним особам	УВР		НР			

НР - наявність *n*-них видів ресурсів у регіоні;

УВР - наявність спеціальних умов використання *n*-них ресурсів у регіоні -

Результати кореляційного аналізу показали, що в дійсності, не зважаючи на зміни мінімальної вартості одиниці робочого часу в країні, інвестор протягом тривалого періоду часу зацікавлений у використанні саме трудових ресурсів відповідного професійного спрямування у такому виді діяльності, як операції з нерухомістю. За результатами аналізу важливими для інвестора була зміна податкового навантаження на прибуток (зокрема, ставки податку на прибуток у галузі, наприклад: у машинобудуванні, харчовій промисловості), заробітну плату (зокрема, сукупна ставка податку на заробітну плату, наприклад: транспорт та зв'язок, операції з нерухомістю).

Маючи у розпорядженні такі підходи до відстеження поведінки інвестора, можна сформулювати чіткі рекомендації для органів регіональної влади, інститутів (можуть заповнити ринкові ніші щодо надання нових послуг для інвестора).

На харчову промисловість впливає наявність природних ресурсів у регіоні, а саме, кількість земель сільськогосподарського призначення. Щоб інвестор мав можливість отримати вичерпну інформацію про даний ресурс і умови його використання, органам влади необхідно сформувати реєстр вільних земельних ділянок, промислових і торгівельних площ, які можуть бути продані чи передані в оренду через конкурс або аукціон з подальшим формуванням інвестиційних пропозицій для цільових груп інвесторів. Також земельні ділянки мають характеризуватися за основним цільовим призначенням: землі сільськогосподарського призначення; землі житлової та громадської забудови; землі природно-заповідного та іншого природоохоронного призначення; землі оздоровчого призначення; землі рекреаційного призначення; землі історико-культурного призначення; землі лісового фонду; землі водного фонду; землі промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

Для забезпечення необхідних обсягів продукції підприємствами з іноземними інвестиціями у регіоні важливим є розвиток спеціально організованої торгової мережі (магазинів, аптек, кіосків, автозаправні станції, їдальні, кафе, ресторани тощо).

Найефективнішими організаційними заходами для розширення регіональної торгівельної мережі можуть бути:

- створення єдиного регіонального реєстру торгівельних площ та чітке диференціювання цін за 1м^2 орендованої площі;
- спрощення процедури виділення торгівельних площ, а також збільшення прозорості при наданні цих площ;
- спрощення дозвільної системи для торгівельних підприємств області;
- усунення штучних бар'єрів (ліцензійних умов, зменшення додаткових транзакційних витрат) для функціонування і розвитку підприємств торгівлі.

Висновки. На основі проведеного дослідження порядку відбору інвестиційно-пріоритетних видів діяльності в регіоні та вироблення напрямів активізації інвестиційного процесу можна зробити такі висновки.

Відбувається зміна векторів іноземного інвестування у нові види бізнесу (сфери послуг та інфраструктури), що може бути зумовлено як наслідками фінансової кризи, так й іншими факторами.

Першим етапом у формуванні рішень щодо напрямів активізації інвестиційного процесу в регіоні має стати портфельний та функціонально-результуючий аналіз видів економічної діяльності із виділенням інвестиційно-привабливих сегментів для інвестора. Другим етапом має стати визначення інвестиційно-значимих у економічному та соціальному розвитку регіону видів діяльності та вироблення, через дослідження взаємозв'язків між обсягами прямих іноземних інвестицій та умовами використання інвестиційних ресурсів чи їх наявністю, спеціальних інструментів активізації припливу іноземних інвестицій.

За результатами аналізу індикаторів, що характеризують активність зовнішніх інвесторів за період з 2001 по 2012 роки визначено п'ять топ – інвестиційно-привабливих видів діяльності у Закарпатській області: машинобудування, операції з нерухомим майном, оренда, інжиніринг та надання послуг підприємцям, оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів, транспорт та зв'язок, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води.

Найбільший вклад у соціально-економічний розвиток Закарпатської області за період з 2001 по 2012 роки зробили нерезиденти, що вкладали інвестиції у такі види діяльності, як: легка промисловість, машинобудування, обробка деревини, виробництво харчових продуктів.

Запропонований підхід до вироблення стимулів у відповідності до очікувань і поведінки інвестора в залежності від наявності та зміни умов використання інвестиційних ресурсів дозволяє якісно підвищити результативність механізмів координації та шляхів спрямування вкладення іноземного капіталу, активізувати приплив іноземних інвестицій від потенційних інвесторів, сформуванню сприятливого середовища для фактичних інвесторів в області.

Використані джерела інформації:

1. Karl P. Sauvant, Wolfgang A. Maschek and Geraldine McAllister. Foreign direct investment by emerging market multinational enterprises, the impact of the financial crisis and recession and challenges ahead: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www1.oecd.org/investment/globalforum/44246197.pdf>
2. Ukraine FDI report 2011: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://goaleurope.com/wp-content/uploads/2011/07/Ukraine-FDI-Report-2011-Eng.pdf>
3. Довгань Л.С. Стратегічне управління: Навчальний посібник / Л.С. Довгань, Ю.В. Каракай, Л.П. Артеменко. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 440 с.
4. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента / И. А. Бланк. – К.: Эльга – Н.,

- Ника-центр, 2001. – 448 с.
5. Гитман Л.Дж. Основы инвестирования. Пер.с англ./ Л.Дж. Гитман, М.Д. Джонк – М.: Дело, 1999. – 427 с.
 6. Шарп У.Ф. Инвестиции / У.Ф. Шарп, Г.Александр, Дж.Бейли; пр.с.англ.А.Буренина, А.Васина. – М.: Инфра, 2001. – 1028 с.
 7. Матвієнко П.В. Оцінка інвестиційної привабливості регіонів / П.В. Матвієнко // Економіка та держава. – 2006. – № 12. – С. 66-71.
 8. Гурова К.Д. Формирование рейтинга инвестиционной привлекательности региона / К.Д. Гурова // Вестник МСУ, 1999. - Т.2. - №5. - С. 3-8.
 9. Говорун Я.В. Оцінка інвестиційного потенціалу регіону (на прикладі Сумської та Хмельницької областей) [Текст] / Я.В. Говорун, В.Ф. Грищенко // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2010. – №1. – С. 153-161.
 10. Пирог О.В. Науково-методичні засади оцінки і регулювання інвестиційної діяльності в промисловому секторі регіону Дис-ція на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук по спеціальності: 08.02.03/ О.В. Пирог - Дніпропетровський національний університет – Дніпропетровськ, 2005. – 186 с.
 11. Рейтинг регіонів України // РА «Експерт-Рейтинг»: [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www/expert-rating.com/>.
 12. Спеціально сформована вибірка показників Головним управлінням статистики у Закарпатській області. – Ужгород. – 11 с.
 13. Харламова Г.О. Економіко-математичне моделювання інвестиційного потенціалу України в умовах глобалізації: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.11 «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці» / Г.О. Харламова. – К., 2008. – 20 с.